

01.06.2012

OIKEUSTURVAOHJELMAA VALMISTELEVA NEUVOTTELUKUNTA**Asettaminen**

Oikeusministeriö on tänään päättänyt asettaa neuvottelukunnan valmistelemaan ehdotusta pitkän aikavälin oikeusturvaohjelmaksi ja valtiontalouden tilan edellyttämäksi sopeuttamisohjelmaksi oikeusministeriön hallinnonalalla sekä seuraamaan oikeusturvaohjelman toteutusta.

Toimikausi

1.6.2012-31.12.2015.

Neuvottelukunnan on valmisteltava ehdotus oikeusturvaohjelmaksi ja sopeuttamisohjelmaksi 30.11.2012 mennessä.

Tausta

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaan oikeudenkäyntien kokonaiskeston lyhentämiseksi ja oikeusturvan laadun parantamiseksi laaditaan oikeusturvaohjelma aiempien toimenpidesuunnitelmien pohjalta.

Oikeusministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus oikeusturvaohjelmaan sisällytettävistä asioista. Ehdotuksen hankkeet pyrittiin kirjaamaan mahdollisimman konkreettiseen muotoon samalla, kun avoimesti ideoitiin myös uusia, aiempiin toimenpidesuunnitelmiin sisällyttämättömiä asioita.

Ehdotuksesta pyydettiin lausuntoja 23.3.2012 mennessä. Erityisesti pyydettiin kannanottoa siitä, puuttuiko ehdotuksesta oikeudenkäyntien kokonaiskeston lyhentämisen ja oikeusturvan laadun turvaamisen kannalta tärkeitä asioita. Tässä yhteydessä toivottiin myös uusia ideoita ja näkökulmia. Lisäksi pyydettiin esittämään näkemys hankkeiden etusijajärjestyksestä, samoin kuin mahdollisuuksien mukaan arvioimaan hankekohtaisesti niiden vaikutuksia. Oikeusministeriö vastaanotti yhteensä 44 lausuntoa.

Valtioneuvoston kehyspääatöksessä vuosille 2013-2016 edellytetään oikeusministeriön vähentävän hallinnonalan menoja aiemmin asetetun 14 milj. euron säästötavoitteen lisäksi vuositasolla vähintään 8 milj. eurolla vuodesta 2015 alkaen. Hallituksen kehysneuvotteluiden 22.3.2012 pöytäkirjamerkinnän mukaisesti 6 milj. euron osalta sopeuttamisohjelma on valmisteltava korkean tason työryhmässä ja ehdotusten valmistuttua tuotava talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsiteltäväksi. Edelleen ministeriön hallin-

nonalalle tultaneen kohdentamaan osa hallitusohjelmassa tietohallintomeneihin kaavailusta 110 miljoonan euron säästövelvoitteesta. Tämän säästön lopullinen määrä ei vielä ole selvillä.

Ministeriö asetti lokakuussa 2011 ns. resurssityöryhmän valmistelemaan ehdotusta hallinnonalan toiminnan ja rahoituksen sopeuttamisesta vuoden 2012 talousarvioesitykseen sekä vuosia 2013-2015 koskeviin määräraha-kehyksiin sisältyviin menosäästöihin. Resurssityöryhmän alustavassa kartoituksessa päädyttiin useisiin samoihin toimenpiteisiin, kuin virkamies-työnä valmistellussa ehdotuksessa oikeusturvaohjelmaan sisällytettäviksi asioiksi. Edelleen oikeusministeriö asetti tammikuussa 2012 työryhmän arvioimaan tuomioistuinlaitoksen suoritteiden maksuperusteita sekä maksujärjestelmän ja maksutulojen budjetoinnin kehittämistarpeita ja mahdollisuuksia. Työryhmän tavoitteena on 30.10.2012 mennessä selvittää ministeriön linjausten ja yksityiskohtaisen säädös- ja budjettivalmistelun pohjaksi tulorahoituksen hyödyntämismahdollisuuksia tuomioistuinlaitoksen rahoituksessa sekä hahmotella vaihtoehtoja kehittämislinjoiksi.

Lisäksi valtiovarainministeriö on asettanut Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma -hankkeen toimikaudeksi 1.11.2011-30.4.2015. Ohjelman tavoitteena on saada aikaan tuloksellisuutta aidosti tuottavuutta lisäävin toimenpitein. Ohjelman Ydintoimintoanalyysi-alatyöryhmän tavoitteena on löytää keinoja priorisoida ja uudistaa valtion toimintoja tiukkenevassa julkisessa taloudessa. Analyysi toteutetaan kaikilla hallinnonaloilla ja sen lopputuloksena syntyy 31.12.2012 mennessä ministeriön laatima hallinnonalan esitys valtionhallinnon toimintojen uudistamiseksi.

Tehtävä

Neuvottelukunnan tehtävänä on

- 1) valmistella ehdotus pitkän aikavälin oikeusturvaohjelmaksi,
- 2) valmistella ehdotus valtioneuvoston vuosien 2013-2016 kehyspäätöksen edellyttämäksi sopeuttamisohjelmaksi sekä
- 3) seurata oikeusturvaohjelman toteutumista ja tarvittaessa ehdottaa siihen korjauksia.

Tavoitteet

- 1) Tavoitteena on pitkän aikavälin tavoitetilan kuvaava oikeusturvaohjelma, jonka toteuttamisella varmistetaan yhteiskunnassa vahvaa luottamusta nauttiva ja kansainväliset normit täyttävä oikeusturva nykyistä selvästi tehokkaammin. Oikeusturvan on toteuduttava sujuvasti, yhdenvertaisesti ja kustannustehokkaalla tavalla.

Neuvottelukunnan on tarkasteltava oikeusturvaohjelman luonnoksesta saatujen lausuntojen pohjalta ennakkoluulottomasti oikeusturvan toteutumisen eri osa-alueita. Tärkeää on hahmottaa tavoiteltava oikeushallinnon rakenne ja tuomioistuinverkoston kehittämismahdollisuudet. Tehokkaan oikeusturvan näkökulmasta on pohdittava, käsitelläänkö tuomioistuimissa nyt asioita, jotka oikeusturvaa vaarantamatta voitai-

siin käsitellä muualla, ja toisaalta, mitä muissa menettelyissä käsiteltäviä oikeudellisia asioita olisi syytä siirtää tuomioistuimiin. Prosessi- ja erityisesti muutoksenhakusäännösten kehittämistä on mietittävä ottaen huomioon sitovat kansainväliset normit. Runsaasti oikeustapauksia tuottavista aineellisista säännöksistä on tunnistettava niitä, joissa lainsäädännön uudistaminen vähentäisi selkeästi riitatapausten määrää oikeusturvaa vaarantamatta. Oikeusviranomaisten sisäistä johtamista, sekä yhteistyötä ja menettelytapoja viranomaisten välillä ja suhteessa asianosaisiin on tarkasteltava joutuisuuden ja kustannustehokkuuden saavuttamiseksi koko rikosasioiden käsittelyketjussa ja riita-asioissa aina täytäntöönpanoon saakka. Huomiota on kiinnitettävä myös yhteistyöhön muiden hallinnonalojen kanssa niin tulohajauksessa kuin operatiivisellakin tasolla. Tärkeätä on pohtia tapoja parantaa resurssien tehokasta kohdentumista ja maksujärjestelmän kehittämistä oikeuslaitoksen kehitysedellytysten turvaamiseksi pitkällä aikavälillä.

Oikeusturvaohjelman tulee sisältää esityksiä toteutettaviksi hankkeiksi mutta se voi sisältää myös esityksiä erityiskysymysten tarkemmaksi selvittämiseksi.

Neuvottelukunnan on pyrittävä arvioimaan ehdottamiensa toimenpiteiden merkittävyyttä, toteuttamiskelpoisuutta, aikataulutusta ja taloudellisia vaikutuksia. Tässä yhteydessä on otettava huomioon myös alla 2 kohdassa mainitun sopeuttamisohjelman asettamat rajat aikataulutukselle ja valmisteluresursseille.

- 2) Tavoitteena on kartoittaa sellaiset sopeuttamistoimet, joilla vuonna 2015 saavutetaan kehysriihen pöytäkirjakirjauksen mukainen 6 milj. euron ja kehyspäätöksessä sen lisäksi asetettu 2 milj. euron säästö ottaen huomioon ministeriön hallinnonalalle aiemmin asetettu 14 milj. euron pysyvä menosäästö verrattuna vuoden 2012 talousarvioon.

Sopeuttamisohjelma ei saa olla ristiriidassa pitkän aikavälin oikeusturvaohjelman kanssa ja molempia on voitava toteuttaa tulevissa kehys- ja talousarviovalmisteluissa.

- 3) Neuvottelukunta seuraa oikeusturva- ja sopeuttamisohjelmien toteutusta sekä tarvittaessa ehdottaa toimintaympäristön muutosten mahdollisesti vaatimia tarkistuksia ohjelmiin.

Neuvottelukunta voi myöhemmässä vaiheessa käsitellä ohjelmaan sisältyvien hankkeiden toimeenpanoa.

Organisointi

Puheenjohtaja:

Kansliapäällikkö Tiina Astola, oikeusministeriö

Jäsenet:

Presidentti Pauliine Koskelo, Korkein oikeus

Presidentti Pekka Vihervuori, Korkein hallinto-oikeus

Presidentti Mikko Könkkölä, Helsingin hovioikeus

Laamanni Tapani Koppinen, Keski-Suomen kärjäoikeus

Laamanni Kenneth Nygård, Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus

Ylituomari Marjatta Mäenpää, Helsingin hallinto-oikeus

Ylituomari Kimmo Mikkola, Markkinaoikeus

Valtakunnansyyttäjä Matti Nissinen, Valtakunnansyyttäjävirsto

Valtakunnanvouti Juhani Toukola, Valtakunnanvoudinvirsto

Asianajaja Mika Ilveskero, Suomen Asianajajaliitto

Pääjohtaja Tuomas Pöysti, Valtiontalouden tarkastusvirsto

Yljohtaja Jarmo Littunen, oikeusministeriö

Yljohtaja Kari Kiesiläinen, oikeusministeriö

Lainsäädäntöjohtaja Asko Välimaa, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat:

Talousjohtaja Harri Mäkinen, oikeusministeriö

Hallitusneuvos Heikki Liljeroos, oikeusministeriö

Lainsäädäntöjohtaja Sami Manninen, oikeusministeriö

Tietohallintojohtaja Max Hamberg, oikeusministeriö

Sihteerit:

Kehittämispäällikkö Ann-Mari Pitkäranta, oikeusministeriö

Johdon asiantuntija Tea Skog, oikeusministeriö

Esittelijäneuvos Tuula Pääkkönen, Korkein hallinto-oikeus

Neuvottelukunta voi nimetä myös muita sihteereitä.

Neuvottelukunta voi kuulla myös muita asiantuntijoita.

Neuvottelukunnan jäsenyys perustuu virka-asemaan, minkä vuoksi ei ole voitu noudattaa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) säännöksiä toimielimen kokoonpanosta.

Kustannukset

Oikeusministeriö vastaa työryhmän työskentelyn kustannuksista. Neuvottelukunnan jäsenille ei makseta kokouspalkkioita, mutta heidän matkakulunsa korvataan.

Oikeusministeri

 Anna-Maja Henriksson

Hallintojohtaja

 Olli Mutttilainen

JAKELU

Työryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteerit

TIEDOKSI

Korkein oikeus
 Korkein hallinto-oikeus
 Helsingin hovioikeus
 Helsingin hallinto-oikeus
 Keski-Suomen käräjäoikeus
 Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus
 Markkinaoikeus
 Valtakunnansyyttävävirasto
 Valtakunnanvoudinvirasto
 Suomen Asianajajaliitto
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Oikeusministeriö

- lainvalmisteluosasto
- oikeushallinto-osasto
- kriminaalipoliittinen osasto
- demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö
- viestintäyksikkö
- hallintoyksikkö
- talousyksikkö
- tietohallintoyksikkö